

Overweging 25 december 2018

de macht om kinderen van God te worden

Lezingen: Jesaja 52, 7-10; Hebrëen 1, 1-12; Johannes 1, 1-14.

Het begin van de lezing uit Jesaja plaatst ons aan het eind van de Babylonische ballingschap. De stammen van Juda keren terug naar het grotendeels verwoeste Jeruzalem. Ezra zal een begin maken met het herstel en de bouw van de tweede tempel. Het herstel van Gods woonplaats onder zijn volk. Er is vreugde over de terugkeer van de Heer in Jeruzalem. Want met de verbannen stammen was ook de Heer in ballingschap. De ballingen keren weliswaar terug naar een verwoeste plek, maar het is wel hun thuis en met goede moed beginnen zij aan de wederopbouw.

Het moet vergelijkbaar zijn met de vreugde van Syriërs die kunnen terugkeren naar hun vernielde huizen en steden waar zij hun bestaan weer kunnen opbouwen. Met de vreugde van mensen die uit vluchtelingenkampen terug kunnen gaan naar hun door rebellen verwoeste dorpen. En de vreugde van mensen die na de vulkaanuitbarsting en vloedgolf op Zuid Sumatra en West Java weerkeren naar hun gehavende woonplaats waar hun doden liggen en hun wortels.

Deze vreugde is begrijpelijkerwijs geen onverdeelde vreugde, niet maar louter blijdschap. Het is een door intens verdriet getekende vreugde. “De ziel betaalt een hoge prijs aan het leven”, zoals een overlevende zei. Op andere, minder dramatische wijze, is het ook zo met ons die in de wereld leven. Onze vreugde kan nooit naïef paradijselijk zijn, alsof er geen wereld bestaat, geen geschiedenis, geen bestaan dat door verdriet getekend is en door dalen en langs toppen gaat. Bij Jesaja staat het wel heel dramatisch en beeldend: het zijn de puinhopen van Jeruzalem die jubelen. Onze vreugde stoelt op levenservaring, op verdriet en op hoop en vertrouwen, op herwonnen of aan het bestaan bevochten geloof. Dat is precies de context waarin we de boodschap van de engel in de nacht ontvangen: “heden is u een redder geboren”.

De opwekkende kracht van dit goede nieuws bestaat er juist in dat het gericht is tot en ontvangen wordt door mensen die uitzien naar bevrijding en licht.

Dit licht is niet zomaar de dageraad, die het einde van nachtelijke bedreigingen aankondigt. Het is de dageraad van de nieuwe dag in de volste betekenis van het woord. Binnen een messiaans verlangen verstaan, en met de woorden van de Hebrëënbrief gezegd, is het de afstraling van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van zijn wezen. Dit deel van de Hebrëënbrief positioneert de Zoon vooral in zijn hiërarchieke plaats boven de engelen als Heer van de wereld. Dit licht van God is een nieuwe schepping. En Hij heeft het vermogen om de wereld te herscheppen naar recht en gerechtigheid.

Elders in de brief zal Hij ook priester in eeuwigheid als Melchisedek genoemd worden, en ook de hogepriester die het offer van verzoening voor het volk ontvangt, en zal Hij afgebeeld worden als de nieuwe tempel. In Hem is dat wat de Heilige van zijn volk scheidt, de voorhang, voorgoed gescheurd. In Hem komen God en zijn volk samen.

De evangelist Johannes gaat verder in op het motief van de nieuwe schepping in bewoordingen die sterk aan het begin van genesis doen denken. Daarin verwijst hij naar Christus als het Woord en het

Licht van God. We weten dat in genesis God de schepping sprekend tot stand brengt en dat het eerste woord van de schepping “licht” is. Jezus zelf is dat eerste woord van de schepping, Hij is het licht dat in de wereld is gekomen.

Licht heeft verschillende aspecten en we gebruiken het in verschillende betekenissen. Zo ook Johannes. Licht maakt dingen zichtbaar en het bevordert groei en vruchtbaarheid.

In de duisternis is geen zichtbaar onderscheid te maken, er is geen afstand tot de dingen. Pas wanneer het licht is kunnen we de afzonderlijke dingen fysiek met de ogen onderscheiden. Hoe we die dingen zien hangt af van de kleur en de intensiteit van het licht. Om de afzonderlijke dingen van ons leven te kunnen onderscheiden hebben we ook een licht nodig. Het is het licht van ons bewustzijn dat altijd gekleurd is. Dat licht kan vele vormen aannemen: een idee, een gevoel, een theorie, een ideologie. Bijvoorbeeld het idee dat mensen een bedreiging vormen, een gevoel van mededogen, de evolutietheorie, de ideologie van de vrije markt, het besef van verantwoordelijkheid voor de aarde als ons leefmilieu.

Als christengelovige mensen proberen we naar onszelf en de wereld te kijken met het Licht van Christus. Ook dat is geen neutraal licht. Het toont de werkelijkheid, onze wereld en ons handelen in relatie tot Gods liefde, tot gerechtigheid, vrede, compassie: tot het rijk van God. In het licht van Christus, dat onze bestemming laat zien, zien we waar we staan ten opzichte van de bedoeling van ons leven. Het onthult waar het fout zit in ons leven en in onze wereld. Je zou dat licht onbarmhartig kunnen noemen, want licht liegt niet. Maar hoe zouden we anders moeten weten waar we aan toe zijn en waar we staan?

Gelukkig heeft dit licht ook nog een ander vermogen. Wanneer duisternis het licht aanneemt, wordt het licht. Zo is het ook met ons leven. Wanneer we Christus aannemen in ons bestaan, verlicht Hij ons van binnen en worden we licht. We groeien in innerlijke vrede, barmhartigheid en gerechtigheid. Met Hem en in Hem worden we een nieuwe schepping. Licht mag dan enigszins onbarmhartig lijken, het is niet eenkennig. Het schijnt op en voor alle mensen. Het is aan de mensen zelf of zij het licht aannemen of niet, of zij duister willen blijven of licht willen worden.

Het licht heeft dus een universele werking en is een universeel aanbod. Het verlicht iedere mens, hetzij onthullend hetzij daarnaast ook verlichtend. Gods licht wil iedere mens verlichten, maar of dat ook daadwerkelijk gebeurt hangt van de keuze van de mens zelf af. Zoals Johannes zegt: “maar allen, die hem aangenomen hebben, heeft hij de macht gegeven kinderen van God te worden”.

Het woord dat Johannes hier voor macht gebruikt geeft aan dat het een geschenken, vrij te gebruiken macht is. Het betreft geen soevereine macht, en al helemaal geen almacht. Die komen God toe. Ook Jezus zelf heeft een gedelegeerde macht in de verhalen van het evangelie. Een volmacht, maar geen vrijmacht. Als mensen hebben we, volgens Johannes, het vrije vermogen kinderen van God te worden door te kiezen voor het licht dat ons geopenbaard wordt. Het is een niet te vervreemden verantwoordelijkheid en keuze die ons geschenken wordt.

We mogen dat aanbod ruimhartig en inclusief opvatten. Er zijn geen mensen op voorhand van uitgesloten. Het is een waarlijk katholiek aanbod, voor alle mensen van alle tijden en waar zij ook zijn. Dat maakt de menswording in Christus eerder exemplarisch dan exclusief. Hij is het unieke

voorbeeld van een door genade en keuze haalbare werkelijkheid. De menswording geeft universele hoop voor alle mensen van alle tijden en voor de wereld waarin wij leven.

Kinderen van God worden vraagt van ons een wedergeboorte naar de geest. Dat is een geweldige mogelijkheid die ons geschonken wordt. Het betekent namelijk dat we niet bepaald zijn door de concrete omstandigheden van onze menselijke geboorte. Zelfs niet ten volle bepaald door onze levensgeschiedenis. Naast alles wat zijn en wat ons bepaalt zijn we ook altijd mogelijkheid. Er is altijd meer te zeggen over ons. Allen die hem aannemen hebben het vermogen kinderen van God te worden. Het is nooit te laat en we kunnen ons altijd bekeren tot het goede. Het aannemen van Gods liefde is daarvoor voldoende. Die liefde is altijd voorhanden voor wie ze verlangt, onaangetast door ons handelen, altijd nieuw. Als het licht zelf dat zich elke morgen weer aandient. We hoeven onze deur maar op een kier te zetten en dan komt het licht van zijn liefde daar al binnen om ons leven te verlichten en ons de weg te wijzen. Daardoor verandert ook ons zicht op de wereld en op onze medemens. Geloof, hoop, verlangen zijn zulke openingen naar licht. Het brengt licht in ons huis, ook al zullen sommige hoekjes dan nog in duisternis zijn. Maar het verdrijft onze somberheid over de wereld, onze twijfel, ons negatief zelfbeeld en alles wat ons verhindert om kinderen van het licht te zijn.

Wanneer we de geboorte van Christus vieren, vieren we de mogelijkheid om ook zelf opnieuw geboren te worden en opnieuw aan het licht te komen. Opdat zijn licht blijft schijnen in de wereld en de duisternis verlichten. Opdat we zelf een licht worden voor onze wereld en onze medemens. Tot heil en zegen van de werldsamenleving en van allen die in onze lichtkring komen. Amen.